

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Opplysningsvesenets fond
Postboks 535 Sentrum
0105 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/295-1

11. februar 2019

Opplysningsvesenets fond – tildelingsbrev 2019

Tildelingsbrevet supplerer de generelle retningslinjene som gjelder for forvaltningen av Opplysningsvesenets fond. Foruten Grunnloven § 116 viser vi til lov 7. juni 1996 nr. 33 Om Opplysningsvesenets fond, vedtekter fastsatt ved kgl. res. 15. desember 2000 med senere endringer og hovedinstruksen for forvaltningen av fondet.

Tildelingsbrevet er disponert i fire deler:

- Del I Opplysningsvesenets fond
- Del II Forvaltningsorganet for fondet
- Del III Fellesføringer og rapporteringskrav
- Del IV Årsregnskap og årsrapport

Vi gjør oppmerksom på at Kulturdepartementets ansvarsfelt vil bli endret. Fondet vil i løpet av våren 2019 bli tilknyttet det departementet som i dag er Barne- og likestillingsdepartementet. Dette vil vi komme tilbake til.

DEL I OPPLYSNINGSVESENETS FOND

1. Fondets formål og styrets ansvar

Fondets verdier og avkastning skal komme Den norske kirke til gode. Dette er fondets formål og skal være retningsgivende for alle strategiske og forretningsmessige vurderinger som styret gjør ved forvaltningen. Det er et mål at de av fondets eiendommer som har størst kirke- og kulturhistorisk verdi skal bevares for fremtiden. Eiendommer uten slik betydning bør vurderes solgt. For salg av eiendommer viser vi ellers til hovedinstruksens bestemmelser.

Postadresse
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Kontoradresse
Grubbegata 1
www.kud.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 866

Avdeling
Avdeling for tro,
livssyn og kulturvern

Saksbehandler
Jørn Hagen
22 24 79 10

Vi minner om hovedinstruksen § 2-1 der det heter:

Styret skal påse at det foreligger en enhetlig og gjennomgående styringsstruktur som sikrer at fondets formål og de forutsetninger som ellers gjelder for fondets forvaltning, blir ivaretatt for alle deler av fondets virksomhet. Styringsstrukturen skal bl.a. innrettes slik at den sikrer en tilfredsstillende internkontroll, en helhetlig og systematisk risikostyring og tilfredsstillende styring og kontroll med virksomheten, inklusive datterselskaper, felleskontrollerte og tilknyttede selskaper.

Vi minner også om styrets generelle informasjons- og foreleggelsesplikt etter hovedinstruksen § 2-3, jf. også vedtektene § 3 der det heter:

Styret plikter å varsle departementet om forhold som anses av ekstraordinær karakter (f. eks. ekstraordinære tap, større rettsvister og lignende) og saker av prinsipiell og overordnet betydning.

Langsiktige mål

Fondets finansielle ytelser til Den norske kirke ble i 2018 budsjettert med 41,7 mill. kroner. I tillegg kommer rentefordelene ved lån i fondet og fordelene som Den norske kirke har av at fondet bekoster presteboliger som benyttes av prester i Den norske kirke, dvs. boligkostnader som ikke dekkes av prestenes husleie. Det er et mål at fondets ytelser til Den norske kirke skal økes i årene framover.

Fondets frie egenkapital – disposisjonsfondet – var ved utgangen av 2017 på nær 160 mill. kroner. Regnskapet for 2018 er ikke avsluttet. Disposisjonsfondet disponeres av departementet og er i første rekke en reserve for å møte år med lavere avkastning eller høyere utgifter enn budsjettert. Departementet ser det som et mål å øke den frie egenkapitalen.

Om de nevnte målene kan oppfylles, beror bl.a. på årlig direkteavkastning sammenholdt med årlige forvaltningskostnader og driftsutgifter til fondets eiendommer. Det ligger til styret å foreta de nødvendige avveiningene innenfor rammen av lovgivningen og instruksverket.

Fondets pålagte finansielle ytelser til Den norske kirke i 2019

Departementet har for 2019 fastsatt følgende krav om ytelser fra fondet til Den norske kirke:

- finansielt tilskudd på 42,0 mill. kroner til Kirkemøtets rådighet. Beløpet inkluderer de tidligere øremerkede tilskuddene til henholdsvis felleskirkelige tiltak og kirkens ikt-tjenester.
- finansielt tilskudd til kommunale presteboliger etter regler gitt ved kgl. res. 1. juni 2007, jf. kirkeloven § 33
- subsidierte lån til kirkelige formål, jf. hovedinstruksen § 3-2

Med bakgrunn i fondets formål ser departementet ytelsene til Den norske kirke som en del av fondets ordinære utgifter.

2. Prop. 1 S (2018–2019) og Innst. 14 S (2018–2019)

I Prop. 1 S (2018–2019) *Kulturdepartementet* er det gitt en presentasjon av fondets økonomiske utvikling og resultat i 2017, jf. omtalen av Opplysningsvesenets fond under kategori 08.40 *Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn*, side 131 flg, hvor departementet bl.a. har orientert om sentrale utfordringer og prioriteringer.

I Innst. 14 S (2018–2019) hadde Stortingets familie- og kulturkomite ingen merknader vedrørende Opplysningsvesenets fond.

3. Mål og avkastningskrav

I hovedinstruksen for fondet, sist revidert 13. mai 2013, er det fastsatt mål og utfyllende bestemmelser om eiendomsforvaltningen og finansforvaltningen. Hovedinstruksens mål og bestemmelser gjentas ikke her, men vi viser til instruksen, jf. § 3-1 Eiendomsforvaltningen og § 3-2 Finansforvaltningen. Vi viser ellers til følgende:

Eiendomsforvaltningen, unntatt kommersielle forretningsområder

Ikke alle forretningsområdene innen eiendomsforvaltningen er kommersielle. Oppnådde resultater innen presteboligforvaltningen, kulturminneforvaltningen og deler av landbruksforvaltningen kan ikke utelukkende måles ved økonomiske resultatindikatorer. Slike forretningsområder må resultatvurderes etter flere kriterier enn økonomiske nøkkeltall, så som kvalitetskriterier, bruker- eller kundetilfredshet, miljøstandarder m.m.

Fondet skal definere og konkretisere de målene og resultatindikatorerne som best kan belyse resultatene som er oppnådd innen de ulike forretningsområdene. Fondet skal i denne forbindelse ha en hensiktsmessig inndeling i forretningsområder og en hensiktsmessig operasjonalisering av mål, jf. hovedinstruksen § 2-3. Oppnådde resultater skal inngå i årsrapporteringen til departementet.

Finansforvaltningen og andre kommersielle forretningsområder

For kommersielle forretningsområder som omfattes av § 3-4 i hovedinstruksen, fastsatte departementet i 2013 et avkastningsmål på tre prosentpoeng over risikofri rente (NIBOR 3 mnd. + 3 pst.). Dette målet står fast inntil videre, men prinsippene for avkastningsmålet kan bli vurdert på nytt i lys av utviklingen i rentenivået og fondets porteføljesammensetning. Den samlede risikoen for de kommersielle områdene skal uansett ikke overstige et moderat risikonivå. Hvilke forretningsområder som skal regnes inn under § 3-4 og hvilke avkastningskrav som skal gjelde for de enkelte forretningsområdene, bestemmes av styret. Avkastningskrav og oppnådde resultater innen forretningsområdene skal inngå i årsrapporteringen til departementet.

Innsatsen innen eiendomsutvikling og småkraft, eiendomssalg og alternativ utnyttelse av arealer må til enhver tid vurderes i lys av fondets økonomiske situasjon, fondets risikobærende evne og hvilket avkastningspotensial en aktiv eiendomsutvikling kan gi på kort og lengre sikt. Ikke minst fondets satsing innen eiendomsutvikling og småkraft, som krever betydelige investeringer, skal være underlagt nøye analyser av bl.a. lønnsomhet og risiko, jf. hovedinstruksen § 3-4, jf. også § 2-4.

4. Risiko- og balansestyring

Fra tidligere har departementet pekt på behovet for et helhetlig system for risikostyring. Vi forutsetter at fondets aktiviteter er basert på et slikt system, og at dette følges opp på en forsvarlig måte.

5. Prestebolig- og prestegårdsforvaltningen

Presteboligene

Fra fondets opprinnelse har fondet hatt som oppgave å holde bolig for prester. Boplikten for prester opphørte 1. september 2015. Fondets ansvar for å stille bolig til rådighet for prester i Den norske kirke er dermed endret. Vi viser til Kulturdepartementets rundskriv V-10B/2015 datert 29. juni 2015 om ny tjenesteboligordning for prester i rekrutteringssvake områder.

Departementet går ut fra at fondet legger til rette for god kommunikasjon og tett samarbeid med Den norske kirke om praktiseringen av tjenesteboligordningen i rekrutteringssvake områder. Etter utskillingen av Den norske kirke fra staten er det Kirkerådet som på kirkens vegne har det overordnede budsjettansvaret for prestedtjenesten og som boligspørsmål hører inn under.

Det er et mål at presteboliger med særlig kulturhistorisk verdi skal beholdes og fortrinnsvis benyttes som prestebolig. Presteboliger som ikke inngår i boligordningen og som ikke har en særskilt kulturminneverdi, bør normalt selges.

Forpaktungs- og jordleiebrukene

Prosessen med salg av forpaktingsbruk ble avsluttet for en tid tilbake. Utvalgte forpaktingsbruk ble da besluttet beholdt i fondets eie, bl.a. med bakgrunn i de kirke- og kulturhistoriske verdiene som disse gårdsbrukene representerer. Det bør vurderes om grunnlaget for å beholde gjenværende forpaktingsbruk fortsatt er til stede. Også jordleiebruk bør vurderes solgt.

6. Kommunikasjon og omdømme

Fondet har eiendommer fordelt i de fleste av landets kommuner og i alle fylker. Fondet har i sitt daglige arbeid kontakt med kirkelige instanser, kommuner, forpaktere, tomtefestere, prester og andre. Kommunikasjonen med disse bør være åpen og tillitvekkende.

7. Felles ikt-tjenester i kirken

Departementet ser det som viktig at felles ikt-løsninger tas i bruk i stadig flere av kirkens organisasjonsheter. Vi ber fondet bidra til dette innenfor de rammer og retningslinjer som gjelder for fondets forvaltning.

8. Riksrevisjonens *Dok. 1* om 2017-regnskapet. Internkontroll og dokumentasjon

Det er ingen merknader om Opplysningsvesenets fond i Riksrevisjonens Dokument 1 (2018–2019) for regnskapsåret 2017.

Vi viser ellers til brev fra Riksrevisjonen 28. november 2018 med oppsummering av gjennomført interimrevisjon for Opplysningsvesenets fond og forvaltningsorganet for fondet, og til fondets svar 9. januar d.å. med punkter som krever oppfølging. Departementet vil komme tilbake til disse i styringssamtaler i 2019.

Departementet vil understreke styrets ansvar for at fondet har en forsvarlig internkontroll. Det er ikke tilstrekkelig at det foreligger gode skriftlige rutiner og retningslinjer for internkontrollen, disse skal praktiseres og praksis skal dokumenteres.

9. Stortingsmelding om Opplysningsvesenets fond

En stortingsmelding om Opplysningsvesenets fond er under arbeid i departementet. Et hovedtema i meldingen er eiendomsretten til fondet, som ikke er rettslig avklart. Det er tatt sikte på at meldingen legges fram for Stortinget i løpet av våren 2019.

Del II FORVALTNINGSORGANET FOR FONDET

10. Forvaltningsorganets budsjett 2019

I henhold til vedtektene § 3 er det styret som bestemmer forvaltningsorganets driftsbudsjett med bakgrunn i den budsjetttrammen som departementet har fastsatt.

Fondets styre har for 2019 foreslått en netto budsjettramme på 81,8 mill. kroner for forvaltningsorganet, etter viderefakturering av kostnader på 4,7 mill. kroner til datterselskaper. Budsjetterte brutto kostnader for forvaltningsorganet for 2019 er på 86,5 mill. kroner. Prognose per desember for 2018 var tilsvarende 88,6 mill. kroner. Til sammenlikning ble netto utgiftsramme satt til 84,6 mill. kroner for 2018, jf. departementets tildelingsbrev 17. januar 2018. Det er opplyst at reduksjonen er reduserte kostnader som effekt av prosjekt "Varig Resultatforbedring".

Departementet bekrefter at forvaltningsorganets netto budsjettramme fastsettes til 81,8 mill. kroner for 2019.

Vi ber om at fondet per 1. juni 2019 presenterer en oppdatert årsprognose for fondets inntekter, utgifter og årsresultat.

Det er ikke adgang til å bruke av disposisjonsfondet i 2019.

DEL III RAPPORTERINGSKRAV OG FELLESFØRINGER

For 2019 gjelder særlige rapporteringskrav og fellesføringer for statlige virksomheter.

11. Styring og kontroll av virksomheten

Det skal i årsrapporten gis en kort omtale av hovedelementene i virksomhetens opplegg for intern styring og kontroll, inkludert en vurdering av egnethet i forhold til måloppnåelse på kort og lang sikt.

I de enkelte års tildelingsbrev innarbeides det såkalte fellesføringer. Dette gjelder saker eller områder som regjeringen har bestemt at virksomhetene skal ha spesiell oppmerksomhet på og som virksomhetene også skal rapportere på i årsrapporten.

Regjeringen har besluttet at følgende **to fellesføringer** skal gjelde for alle statlige virksomheter i 2019:

i) Inkluderingsdugnaden og 5%-målet

Opplysningsvesenets fond skal arbeide systematisk for å realisere regjeringens inkluderingsdugnad, og utvikle rutiner og arbeidsformer i personalarbeidet med sikte på å nå målene for dugnaden.

Fondet skal i årsrapporten redegjøre for hvordan virksomhetens rekrutteringsarbeid har vært innrettet for å nå 5%-målet og de øvrige målene for inkluderingsdugnaden, Samme sted skal virksomheten vurdere arbeidet opp mot målene for dugnaden; hva som har vært vellykkede tiltak, hva som har vært utfordringer, og hvorfor virksomheten eventuelt ikke har lyktes med å nå målene for dugnaden, jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv H-3/18.

Opplysningsvesenets fond skal også rapportere i årsrapporten om andelen av nyansatte (gjelder kun faste stillinger) som har nedsatt funksjonsevne eller "hull" i CV-en. For å sikre personvernet til de nyansatte, skal det ikke rapporteres inn før minst fem nyansettelser er gjennomført.

ii) Tiltak for å motvirke arbeidslivskriminalitet

Offentlige oppdragsgivere har som innkjøpere av varer og tjenester et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Det forventes at offentlige virksomheter går foran i arbeidet med å fremme et seriøst arbeidsliv. Opplysningsvesenets fond skal ved tildeling av oppdrag og i oppfølging av inngåtte kontrakter sikre at deres leverandører følger lover og regler. Det skal i årsrapporten redegjøres for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet, jf. Rundskriv H-8/17.

Opplysningsvesenets fond vil motta rundskriv med utdypende forklaring på hvordan fellesføringene skal forstås og hvordan virksomhetenes resultater skal gjengis i årsrapportene.

Digitalisering

Arbeidet med digitalisering av arbeidsprosesser og tjenester (digitalt førstevalg) forutsettes videreført i 2019. I årsrapporten skal det gjøres rede for effektiviseringstiltak som er satt i gang eller planlagt. Det skal fremgå at tiltak som inneholder digitalisering er særlig vurdert.

Personvern

Ny personvernlovgivning gjelder fra 25. mai 2018. Det vises til veileder på [Datatilsynets nettsider](#).

Samfunnssikkerhet og beredskap

Departementet legger til grunn at virksomhetens ledelse har et systematisk og målrettet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, og at dette er integrert i virksomhetens planverk og styringssystemer. Dokumentasjon av virksomhetens risikovurderinger på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet skal foreligge som eget vedlegg og skal ikke inntas i årsrapporten. Risikovurderingen skal danne grunnlag for virksomhetens

beredskapsplanverk, herunder plan for kriseorganisering, varslingsrutiner og krisekommunikasjon. Virksomheten skal jevnlig øve på ulike scenarioer, slik at erfaringer og læringspunkter kan innarbeides i organisasjonen og i planverket. Hver enkelt virksomhet må dimensjonere sine planer, øvelser, kapasiteter og kompetanse, opp mot samfunnsoppdrag, ansvar og rolle i krisesituasjon.

Informasjonssikkerhet

Offentlige virksomheter skal ha en internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet som baserer seg på anerkjente standarder for styringssystem for informasjonssikkerhet jf. [eForvaltningsforskriften §15](#).

Personalpolitikk

Departementet forutsetter at fondets virksomhet til enhver tid har riktig bemanning og kompetanse slik at oppgavene blir utført på en best mulig måte. Virksomheten skal innrettes slik at en sikrer og ivaretar et forsvarlig arbeidsmiljø og forebygger og reduserer sykefravær, herunder hindrer trakassering og annen utilbørlig oppførsel, i tråd med arbeidsmiljølovens krav. Virksomheten skal ha rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold, i samsvar med arbeidsmiljøloven § 2 A-3. Samme krav skal stilles til fondets datterselskaper.

Ny likestillings- og diskrimineringslov

Etter den nye [likestillings- og diskrimineringsloven](#) har alle offentlige virksomheter en aktivitetsplikt som følger av lovens § 26.

Videre har alle offentlige virksomheter fortsatt en redegjøringsplikt som er nærmere omtalt i vedlegg 2 – Årsrapport for 2019 (vedlegget er benevnt som nr. 2, men er eneste vedlegg).

DEL IV ÅRSREGNSKAP OG ÅRSRAPPORT

12. Årsregnskapet

Fondets årsrapport og -regnskap skal, inntil vi gir annen melding, sendes elektronisk til postmottak@kud.dep.no. Iverksettingen av endringene i departementenes arbeidsområde, som blant annet betyr at fondet fra et nærmere angitt tidspunkt ikke lenger administrativt vil høre inn under Kulturdepartementet, vil vi komme tilbake til.

Årsrapporten og -regnskapet skal også sendes Riksrevisjonen i elektronisk form.

Årsrapporten og -regnskapet for Opplysningsvesenets fond avgis av styret. Frist for oversendelse til Riksrevisjonen er satt til 1. mai påfølgende år. Departementet skal på forhånd ha truffet bestemmelse om disponering av overskuddet, eventuelt inndekning av underskudd. Tidspunktet for styrets fastsettelse av regnskapet må ta hensyn til dette.

13. Årsrapport og annen rapportering

Når det gjelder utformingen av årsrapporten for Ovf viser vi til regnskapslovens bestemmelser. I årsrapporten skal det redegjøres for resultatene for de enkelte

forretningsområdene. I nevnte vedlegg 2 inngår tema som også er relevante for Ovf ved utarbeidelsen av årsrapporten for 2019.

For regnskap og årsrapportering for forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond, viser vi til Finansdepartementets rundskriv *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap* (rundskriv R-115 av 24. november 2016).

Det skal på vanlig måte gis en rapportering om regnskapsmessig status for forvaltningsorganet og Opplysningsvesenets fond pr. 31. august 2019, med prognose for resten av året. Frist for denne regnskapsrapporteringen til departementet er 15. september 2019.

14. Styringssamtaler 2019

Det avholdes minst to møter i året mellom departementet og fondets ledelse, der styreleder og direktør forventes å delta. Første møte er i departementets lokaler onsdag 19. juni fra kl. 10.00 og andre møte er i fondets lokaler onsdag 11. desember fra kl. 10.00.

15. Publisering av tildelingsbrev og årsrapport

Tildelingsbrevet vil bli publisert på regjeringen.no. Vi ber fondet publisere tildelingsbrevet på sine nettsider når brevet er mottatt. Fondets årsrapport vil bli publisert på regjeringen.no så snart rapporten foreligger.

Med hilsen

Steinar Lien (e.f.)
ekspedisjonssjef

Ellen Ur
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

1 vedlegg

Kopi:

Kirkerådet
Riksrevisjonen